

Rozhovor s Janem Hřebačkou

Jiří Bašta

Jan Hřebačka. Foto Jiří Dvořák

Ke konci roku 2017 odchází ze Správy Krkonošského národního parku jeho ředitel Jan Hřebačka. V rozhovoru shrnuje poznatky ze svého profesního působení nejen za deset let ředitelování, ale od počátku před pětadvaceti lety.

Vaše působení v Krkonoších začalo ještě na Vysočeských státních lesích, nedlouho před delimitací horských lesů k národnímu parku.

Profesně to bylo nejhezčí období, přestože bylo velmi těžké. Nevěděli jsme, kdy se

zastaví odumírání lesů. Znovu musím zdůraznit úlohu profesora Josefa Fanty při obnově lesů s nadací FACE. Odklonili jsme se od tehdejšího konceptu obnovy státních lesů, od pouhého zalesňování bez ohledu na to, co příroda ukazuje.

Pozná dnes návštěvník Krkonoš rozdíl mezi lesy obnovenými tradičními a novými postupy?

Pozná. 40–50leté porosty jsme už neměli možnost diverzifikovat. Mladší, zcela přebudované porosty naopak ukazují naprosto jednoznačně prostorovou i druhovou diverzifikaci. Největší rozdíl je znát při procházení bývalými imisními holinami: 15–20 let starý les je najednou prostřídán poměrně velkou plochou s mokřadem, část porostu je smíšená, část jen listnatá.

Lesy jsme se snažili od nejmladšího věku stabilizovat. Jednotlivé stromy mají prostor. Přeběhly přes nás poměrně silné vichřice a škody na Krkonoších nejsou tak zásadní, jak jsme očekávali. Měli jsme štěstí, ale téměř třicet let nového hospodaření už vliv na stabilitu porostů také má. Lesní hospodářský plán jsme tvořili tak, aby souhlasil s plánem péče. Mozaiku typů ale už z velké části v terénu vytvářejí s citem lesníci-ochranáři, schopní kopírovat přirozené procesy: tam, kde je velký potenciál přirozené obnovy, ředí les víc, někde prozatím ponechají hustší.

Jak vypadá porovnání s Polskem, kde dříve než my opustili imisní těžby?

Principy jsou sladěny. KRNP má 7 000 ha bezzásahového území, z toho zhruba 3 000 ha lesů; obdobnou výměru mají Poláci. Vše dohromady tvoří jádro přeshraničního parku. Bezzásahové území se novelou zákona o ochraně přírody a krajiny letos rázem zvětšilo, ale dlouhodobě jsme je připravovali.

Jaký byl přechod z funkcí v odboru péče o les k vedení parku?

Náročný, ale měl jsem zkušenost s řízením týmu lidí a se správou velkých finančních prostředků a také zkušenost z lesa jako převládajícího ekosystému. Přesto bych to sám odborně nezvládl. Musím znovu zmínit profesora Fantu, ale také doktora Jana Štursu, který mi vysvětloval věci z ostatních složek prostředí. Otevíral mi dveře tak, abych dokázal reagovat na pozdějších složitých jednáních. Velmi mi pomohl. Měl jsem vlastní názory, ale snažil jsem se rozhodovat i podle argumentů ostatních, když obhájili opačné mínění.

Hodně se mluví o konsensu s krkonošskými obcemi. Byl za těch deset let prohlouben?

Tím už se zabývali moji předchůdci. Naším hlavním partnerem je svazek obcí Krkonoše. Doufám, že to budou ctít i moji nástupci, bez obcí neuděláme nic. Ano, musí se občas zatáhnout za záchranou brzdu. Starostové a hejtmani mívají pohled na rozvojové aktivity jiný než my, ale ode mě často slyšeli, že některé věci nejdu. Konsensus je i zásluhou měst a obcí, zejména Jana Sobotky a každého jednotlivého starosty. Všichni jsme si byli vědomi, že bude fungovat, co vyjednáme v regionu, že není možné cíle prosazovat proti vůli partnerů přes vzdálená správní centra.

Jak nyní hodnotíte stanovení zón se sníženou přírodní hodnotou? Lidé se někdy ptají, proč KRNP nic neudělal s tou či onou masivní stavbou.

Byl to systémový krok k rozdělení rolí v území. Napadlo mě, že v silně urbanizovaných celcích toho moc k chránění není. My máme odpovědnost za stav přírodního prostředí, ale v centrech sídel je naše role marginální. Bude-li se tam vyskytovat zvláště chráněný druh, budeme ze zákona konat, ale těžko bychom vysvětlovali obci, kde se rekonstruuje obchodní centrum, že jsou tam nějaké přírodní hodnoty. Obec si musí rozhodnout, co tam chce, je to plně její odpovědnost. Obce mají jiné sféry zájmu než ochrana přírody. Rozumné obce se netlačí do nejcennějších zón, naopak, spoléhají se na to, že tam od nich návštěvníci dojdou po dobrých cestách, že dostanou informace a že se díky tomu budou vracet.

Média často zjednodušeně říkají, že ochránáři něco zakázali, i na KRNP se bez dalšího kontextu nasazuje psí hlava. Je Správa KRNP vnímána jako logický regulátor ve svém oboru?

Jistě, část veřejnosti řekne, že brzdíme rozvoj regionu, ale myslím, že velká část je s tím, že něco zabrzdíme, naopak spokojená. Část veřejnosti dokonce řekne, že některé věci se nám nepovedly – a já to беру. Jde o úhel pohledu, myslím, že hory jdou správným směrem.

Nevím, jestli to souvisí s infantilizací společnosti, nebo s nabídkou pro rodiny s dětmi, že se vytvářejí tzv. herní krajiny...

Ale takový vývoj je i ve světě. Snažme se pochopit, co společnost chce. Proč stojí víkend co víkend

tisíce aut u obchodních center? Zabaví se tam. Budeme-li před tím zavírat oči, neuspějeme. Zábavu je ovšem třeba nabídnout v nižších partiích hor: Rodina se projde po pěkné cestě k vodopádu, může se dozvědět i nějakou informaci, zatímco děcko se zhoupne na houpačce. Stráví nádherný den. Bohužel, tak je to dnes postavené. Většina lidí chce, aby pro ně byl program nějak zorganizován. Lidé očekávají, že jim připravíme trasu, která je zajímavá, děti se vyřadí, dospělí si odpočinou. Podobné projekty bychom měli podporovat v místech, kde nám nevadí.

V nižších partiích nebo kolem skiareálů si to bere za své komerční sféra. Bude mít ale park šanci sdělit lidem, že příroda má hodnotu sama o sobě, bez ohledu na ně?

Jsem o tom přesvědčen. Máme štěstí, že jsme horský národní park. Pokud lidé vyjdou nahoru, jsou alespoň trochu zdatní (nejedou-li na Sněžku a zpátky lanovkou). Věřím, že jdou nahoru s pokorou. Pozoroval jsem v posledních letech hřebeny v návštěvnické špičce – 99 % lidí je ukázněných, opravdu přicházejí za čistou přírodou a chtějí ji vidět, nic víc. Očekávané služby dostanou v několika horských boudách vybudovaných v minulosti. Netlačí na otvírání dalších turistických tras a nových atrakcí.

Druhá skupina, možná i početnější, chce sportovat, mít zážitek – nabídneme jim to dole, pomůže to trochu rozmělnit obrovský návštěvnický tlak. To bude asi i nejdůležitější úkol pro budoucího ředitele. Lidé se vrací do českých hor.

Podívejme se ještě na bezlesí, totiž horské louky.

Postupně jsme vytvořili nástroje pro jejich ochranu. V I. a II. zóně se na lučních enklávách nebude nic stavět, snad s výjimkou ČOV. Enklávy v horních partiích, jako třeba Klínovky, Rennerovky, Lahrovky, jsou nádherné a jdou vzhůru, a zaplatí bůh, že pro ně máme hospodáře. V posledních deseti letech nastala největší změna ne v lese, tam byla nastartovaná už dřív, ale na loukách, zvláště co se týče hospodaření. Jsem vděčný kolegům z ochrany přírody, že tohle se podařilo. Je potřeba tuto káru tlačít dál, kdo bude sedět na ředitelské židli, musí vědět, že o louky je potřeba pečovat a hospodáře podporovat.

Péči kvantitativně i kvalitativně rozšířil projekt LIFE. Mnoho luk je však dál ohroženo opuštěním, přestože tu jsou nemalé dotace...

To je proces, který se otáčí. Příklad farmářů, kteří se sem vrací, může spustit dominový efekt. Hospodáři postupem času budou hledat další plochy a bude jich přibývat.

Jedinečné smilkové louky v údolí Úpy jsou ohroženy naopak výstavbou – nalézají se v obydlené oblasti a naplnění kvót územního plánu zavání konfliktem.

Je nesmysl zastavovat enklávy tak dlouho, dokud nebudou zastavěné... Čím jsou krkonošské obce nádherné? Rozptýlenou zástavbou. Myslím, že i zastupitelstva to vědí. Věřím, že na enklávách vznikne už jen pár domků a na loukách se bude dál hospodařit.

Jak vidíte trendy tvrdého turismu? Před deseti lety jste ustanovil expertní skupinu, která řešila plány na rozvoj sjezdového lyžování.

Koncept byl pro nás bolestivý, ale dobrý. Za závěry expertní skupiny se postavilo i MŽP vedené tehdy Martinem Bursikem. Schválená opatření jsou částečně realizovaná. Tlaky na rozšiřování areálů přesto zůstanou, ale park má karty rozdané dobře. Už by nic pouštět neměl, limitů nastavených plánem péče bylo dosaženo. Vědí to i obce. Diskutovat by se mělo v budoucnosti o možném propojení areálů. Samozřejmě s podmínkou nepoškození základních přírodních hodnot národního parku.

Je pro Správu KRNP stále výhodná forma příspěvkové organizace mimo působnost zákona o státní službě?

Příspěvková organizace je jedinou možnou formou správy národního parku. Ani malý park jako KPN, polský protějšek KRNP, nebyl schopen fungovat v režimu rozpočtové organizace. Po půl roce Polsko narychlo měnilo zákon zpět. Těžká administrativa rozpočtové organizace prakticky znemožňuje operativní řízení – spadne kus lesa nebo velká voda vezme kus cesty a park nemůže čekat na vyřízení změny rozpočtu. Správa KRNP pečuje o obrovský majetek, který není neměnný, a třetinu příjmů musíme vydělat, což rozpočtová organizace nemůže. V budoucnu bude velký tlak na změnu financování parků. Dotace jednou skončí a je třeba se zamýšlet nad dalšími zdroji financování.

Děkuji za rozhovor, pane řediteli.